

Tabel 1. Vleugellengte (mm), snavellengte (mm) en gewicht (g) van Kemphanen die in de laatste decade van april (1977, 1980-82) werden gevangen te Rotsterhaule (F) en van het gesproken exemplaar (in vet). *Wing length (mm), bill length (mm) and weight of Ruffs trapped in the last decade of April at Rotsterhaule (Friesland) and of the specimen discussed (bold).*

Maat <i>Measurement</i>	♀ ♀ ¹		♂ ♂ ¹
Vleugel (mm)	154-172	177	179-203
<i>Wing (mm)</i>	160.5 (3.19)		192.3 (4.53)
Snavel (mm)	29.1-32.5	33.8	31.0-37.8
<i>Bill (mm)</i>	30.6 (1.01)		34.7 (1.33)
Gewicht (g)	84-178	150	175-295
<i>Weight (g)</i>	121.7 (16.34)		226.1 (28.89)
Aantal <i>Number</i>	50		94

¹ spreiding, gemiddelde (standaarddeviatie)
range, mean (standard deviation)

ning foar *Fjildbiology* vond bij c. 1100 Kemphanen geen overlap. De langste vleugel bij de ♀♀ was 172 mm, de kortste vleugel bij de ♂♂ 174 mm waardoor het gat dat beide geslachten scheidt nog maar 2 mm bedraagt (K. Koopman).

Ook de snavel van deze Kemphen was opmerkelijk lang (vgl. tabel 1); het gewicht valt daarentegen binnen de spreiding zoals vermeld in de tabel. Uit deze vangst blijkt dat het gebruik van de vleugellengte als enige kenmerk voor het bepalen van het geslacht in uitzonderlijke gevallen tot een verkeerde conclusie leidt. Het toetsen van de geslachtsbepaling aan de hand van andere kenmerken is met name 's winters moeilijk. Er zijn uit de literatuur geen aanwijzingen bekend dat Kemphanen van ver oostelijke herkomst langere vleugels hebben (vgl. Prater 1982).

Summary *Female Ruff Philomachus pugnax with exceptional long wings*

On 29 April 1981 a female Ruff (tufts lacking) was trapped with an extremely long wing of 177 mm and a bill length of 33.8 mm (cf. tab. 1). This wing length is well outside the range given by Prater *et al.* (1977) and Prater (1982).

Literatuur

- PRATER A. J. 1982. Identification of Ruff. *Dutch Birding* 4: 8-15.
PRATER A. J., MARCHANT J. H. & VUORINEN J. 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. British Trust for Ornithology, Tring.

Kleine Burgemeester *Larus glaucooides* met twee korte handpennen

Op 6 december 1983 werd door Ton Eggenhuizen een Kleine Burgemeester in eerste winterkleed ontdekt achter het Centraal Station in Amsterdam. Op 14 december werd de vogel, nadat deze nog enkele malen achter het station werd gezien, waargenomen in een haventje van de stadsreiniging aan de Papaverweg (Gerard van Gool, Guido Keijl). Op 16 december kon de vogel daar uitvoerig beschreven en gefotografeerd worden.

Opvallend waren enkele korte handpennen in de linkervleugel (figuur 1). De foto laat zien dat de 7e en 8e handpen niet afgebroken waren maar normaal in een ronde top eindigden. De korte pennen passen niet in het ruipatroon zoals beschreven door Grant (1982) en Cramp & Simmons (1983). Normaal worden de handpennen van het eerste winterkleed in het juveniele stadium gevormd, zodat zij tegen de tijd van waarneming uitgegroeid moesten zijn. De eerstvolgende volledige rui (die van eerste zomer- naar tweede winterkleed) begint pas in april.

De foto laat zien dat de toppen van de korte veren donkerder zijn dan de rest van de pennen. Ook de mogelijkheid dat het gaat om een vervanging van verloren geraakte handpennen is hiermee van de baan, omdat deze vervanging meestal veren betreft zoals die bij de volgende rui worden aangelegd. De veren zouden in dat geval lichter dan de andere slagpennen moeten zijn, niet donkerder (Grant 1982).

Op 7 januari 1984 is de vogel voor het laatst gezien (Robert Heemskerk). Op een van zijn foto's is te zien dat de pennen nog even donker en kort waren als drie weken daarvoor. De toestand van de pennen was dus van blijvende aard. De groeisnelheid van de handpennen van de Grote Burgemeester *L. hyperboreus* is c. 8-10 mm per dag (Ingolfsson 1970). In de drie weken dat de vogel aanwezig was, was er dus voldoende tijd om de twee tot drie centimeter te korte pennen helemaal uit te laten groeien.

De oorzaak van de abnormaliteit is niet duidelijk. C. S. Roselaar opperde dat een plaatselijke verwonding (bijvoorbeeld door het aanpikken van de vleugel door een andere vogel) tot een storing in de groei van de veren kan hebben geleid. Aangezien de toppen van de veren donkerder waren dan de rest is het aannemelijk dat deze storing bij het uitkomen van de veren is opgelopen (c. tweede levensweek). Waarschijnlijk zijn de pennen bij het spruiten vertraagd gegroeid, terwijl toch eenzelfde hoeveelheid pig-

Figuur 1. Kleine Burgemeester, 16 december 1983, Amsterdam (Gerard van Gool). Iceland Gull *Larus glaucooides*.

ment is afgezet, zodat de toppen donkerder werden. Daarna zijn blijkbaar de veren in de normale snelheid verder gegroeid.

Dit is het derde geval van de soort voor Amsterdam (*Ardea* 32: 240, *Limosa* 42: 57). In het winterhalfjaar 1983/84 werden ook elders in Nederland Kleine Burgemeesters vastgesteld (o.a. *Dutch Birding* 6: 32-33). Wij danken C. S. Roseleer voor hulp bij het schrijven van deze mededeling.

Summary *Iceland Gull* *Larus glaucooides* with two short primaries

On 6 December 1983 an Iceland Gull was discovered in Amsterdam, which had two short primaries (P7, P8) in the left wing (fig. 1). Three weeks later the situation had not changed. It is suggested that the anomaly has been caused by an accident while the bird was still a downy young.

The bird was the third record of the species for Amsterdam and one of the Iceland Gulls recorded in the Netherlands that winter.

Literatuur

CRAMP S. & SIMMONS K. E. L. (eds) 1983. The birds of the Western Palearctic, 3. Oxford University Press, Oxford.
 GRANT P. J. 1982. Gulls: a guide to identification. Poyser, Calton.
 INGOLFSSON A. 1970. The moult of remiges and rectrices in Great Black-Backed Gulls *Larus marinus* and Glaucous Gulls *L. hyperboreus* in Iceland. *Ibis* 112: 83-92.

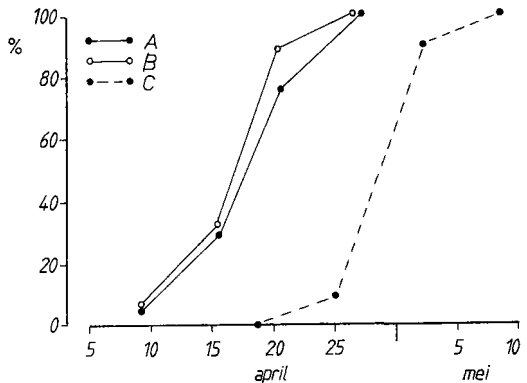
A. H. V. Eggenhuizen, R. Claeszenstraat 76f, 1056 WR Amsterdam
 G. W. J. van Gool, Cleopatrastraat 7, 1183 CT Amstelveen

Late aankomst en sterke toename van Kramsvogels *Turdus pilaris* als broedvogel in Zuid-Limburg in 1984

In 1984 werd in Zuid-Limburg wederom een inventarisatie verricht van broedende Kramsvogels (voor een beschrijving van gebied en methode, zie Hustings & Ganzevles 1984).

Het viel op dat de Kramsvogels zeer laat terugkwamen uit de winterkwartieren. Normaliter komen de vogels in de tweede helft van maart op de broedplaatsen aan; half april is dan meer dan de helft van de paren al begonnen met de eileg. Dit jaar echter waren vóór half april nog nauwelijks Kramsvogels op de broedplaatsen aanwezig. Pas vanaf half april kwamen ze massaal aan en werd direct begonnen met de nestbouw; de aankomst bleef tot in mei doorgaan (figuur 1). Vermoedelijk was de late aankomst een gevolg van een lang aanhoudende periode met slecht weer in de zuidelijke helft van Europa, en van veelal oostelijke of noordelijke windrichtingen (tegenwind!) op hogere breedte.

Het is opmerkelijk dat de opbouw van de broedpopulatie vrijwel synchroon verliep in de boomgaard en het populierenbos. De broedplaats op het kerkhof, waar werd gebroed in diverse soorten loofbomen, werd daarentegen later bezet. Dit wijst erop dat hoogstamboomgaard en populierenbos, die tot nu toe steeds het

Figuur 1. Aankomst van Kramsvogels op drie broedplaatsen in Zuid-Limburg in 1984, gemeten als het aantal paren dat begonnen is met de nestbouw. (A) populierenbos Eijsden (n = 21), (B) hoogstamboomgaard Gronsveld (n = 26) en (C) kerkhof Margraten (n = 14). *Arrival of Fieldfares (expressed as percentage of pairs that has started nest building) in South Limburg in 1984. (A) poplars (n = 21), (B) orchard (n = 26) and (C) cemetery (n = 14).*